

Biochemie kosti

- Podpůrná funkce
- Udržování homeostasy minerálů
- Sídlo krve tvorného systému

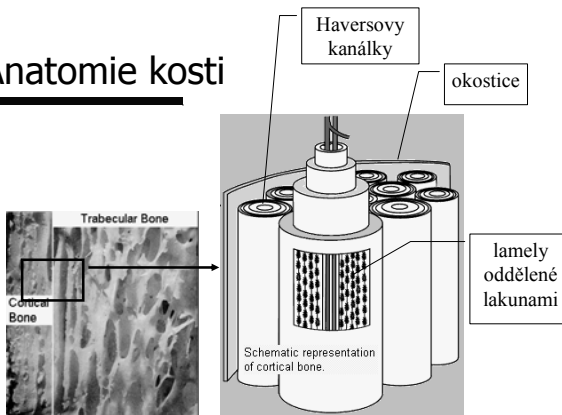

Anatomie kosti

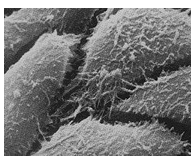
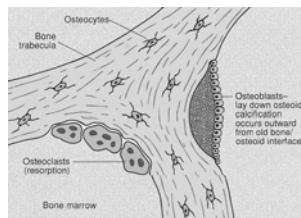

Kostní buňky

- Osteoblasty
- Osteocyty
- Osteoklasty

Složení kosti

- Pouze část je tvořena buňkami
- Převládá kalcifikovaná tkáň (90%)
  - Osteoid (organická matrix)
    - kolagen
    - osteokalcin, osteonektin, ...
  - Minerální prvky
    - Krystaly Ca a P (amorfni nebo hydroxyapatit $\text{Ca}_{10}(\text{PO}_4)_6(\text{OH})_2$)
    - Na^+ , Mg^{2+} , Cu^{2+} , Zn^{2+} , Pb^{2+} , F^- , HCO_3^-

---

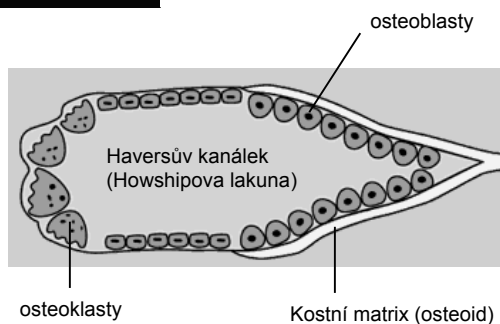

Detail Howshipovy lakuny

Remodelace kosti (8-12 týdnů) – v hnízdech

Obměna trabekulární kosti ~ 25 % ročně
kortikální kosti ~ 2-3 % ročně
řízený proces [Ca] a [P_i] v ECF

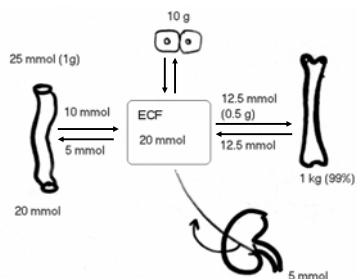

Metabolismus Ca (2.2-2.6 mmol/l)

Ca²⁺

- vázaný na peptid
1.25 mmol/l
- Volný
  - „Neionizovaný“
(komplexy, soli)
0.1 mmol/l
  - „Ionizovaný“
(metabolicky aktivní)
1.15 mmol/l

Význam

- Nervové funkce
- Permeabilita membrán

- Svalová kontrakce

Regulace

- Kalcitonin
- Parathyroidní hormon
- Vit. D3

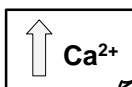

Parathyroidní hormon (PTH, *parathyrin*), 84 aa

- Sekretován na základě koncentrace volného nevázaného Ca v plasmě příštítnými žlázami

Účinky

- Stimuluje resorpci kosti
- Zvyšuje resorpci Ca v ledvinách
- Nepřímo zvyšuje resorpci Ca ve střevě (aktivací vit. D3 v ledvinách)

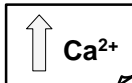

Vitamin D3 - cholekalciferol

- Účinná forma 1,25-dihydroxycholekalCIFerol (kalcitriol)

Účinky

- Podporuje resorpci kosti
- Podporuje resorpci Ca ve střevě

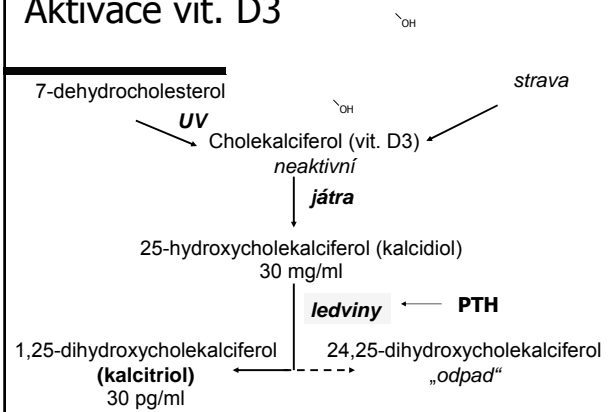

Aktivace vit. D3

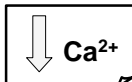

Kalcitonin (33 aa)

- Sekretován C buňkami štítné žlázy

Účinky

- Inhibuje resorpci kosti (přímé působení na osteoklasty)
- Inhibuje zpětnou resorpci Ca v ledvinách
- Tlumí bolest (působení na CNS)

Poruchy metabolismu Ca

- Hypokalcemie (méně běžné)
  - Hypoparathyroidismus
  - Vit. D deficiencie
  - Ledvinové poškození
- Hyperkalcemie
  - Primární hyperparathyroidismus
  - Nádorová onemocnění

Fosfor (0.8 – 1.4 mmol/l)

- Membrány, nukleové kyseliny, kofaktory, glykolytické intermediáty
- Fosforylace – regulace enzymů
- Organofosfáty – zdroj E (ATP, kreatin-P)
- **Důležitý anion ICF i ECF**
  - vázaný na lipidy a proteiny
  - Anorganický $\text{HPO}_4^{2-}/\text{H}_2\text{PO}_4^-$

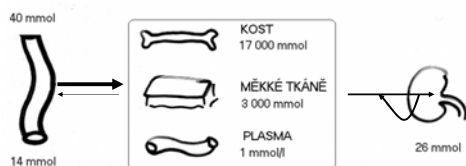

Fosfor (0.8 – 1.4 mmol/l)

- Většinou protichůdně k Ca (regulace PTH v ledvinách)

Hořčík (0.1 – 1.0 mmol/l)

- Aktivátor mnoha enzymů
- ATP existuje jako komplex s Mg^{2+}
- Transmembránový transport K, Ca
- Vazba podjednotek ribosomů
- Funkce svalů
- Nervosvalový přenos vzruchu
- Ovlivňuje sekreci PTH

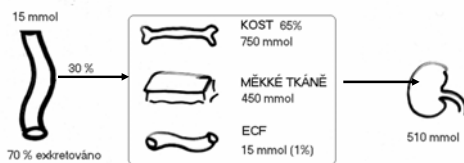

Hořčík (0.1 – 1.0 mmol/l)

- Hlavní kation ICF
- V plasmě – 60% ionizováno, 15% komplexy a soli (P, citrát, HCO_3^-), zbytek proteiny

---

Regulace kostní hmoty - souhrn

- Kalcitonin + suprese osteoklastů
- PTH - aktivace osteoklastů, inhibice syntézy kolagenu v osteoblastech
- Vit. D3 +/- nezbytný pro mineralizaci, vyšší koncentrace působí osteolyticky
- Vápník + pouze v dětství, dospívání a ve stáří
- Fluoridy + stimulují osteoblasty

Regulace kostní hmoty - souhrn

■ Věk	-	od 30 let kostní hmoty ubývá
■ Fyzická aktivita	+	zvyšuje kostní hustotu
■ Růstový hormon	+	stimulace tvorby kosti
■ Thyroidní hormony	+	stimuluje resorpci kosti, která následně stimuluje tvorbu kostní hmoty
■ Glukokortikoidy	-	přímo inhibují syntézu proteinů osteoblastů, nepřímo inhibují resorpci Ca ve střevě
■ Estrogen	+	ovlivňují absorpci Ca ve střevě, nepřímo inhibují osteoklasty

---

Biochemické markery

- Výstavby kosti
  - Alkalická fosfatasa
  - Osteocalcin
  - Prokolageny
- Resorpce kosti
  - Hydroxyprolin
  - pyridinolin

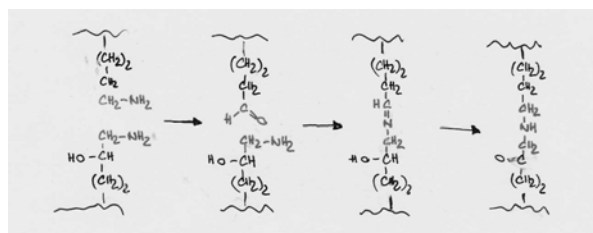

Zesíťování pyridinolinu a deoxypyridinolinu v kolagenu

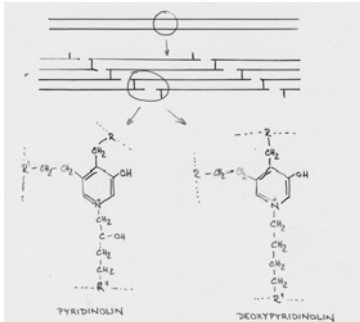

Zesíťování pyridinolinu a deoxypyridinolinu v kolagenu

Onemocnění kostí

1. Osteomalacie a křivice

poškození mineralizace kostí u dospělých,
křivice - poškození kostí a mineralizace chrupavek u dětí.

- nedostatečnost vit. D
- gastrointestinální poruchy

biochemie:

- většinou snížený Ca
- PTH zvýšený
- kalcitriol snížený pokud souvisí s vit. D deficiencí.

Onemocnění kostí

2. Osteoporosa (řidnutí kostí)

snížení kostní hmoty
1/4 žen a 1/20 mužů nad 60 let.

Sekundární osteoporosa může být zapříčiněna:

- některými léčivými (hl. dlouhodobé užívání kortikosteroidů n. heparinu)
- kouřením, - alkoholem, - hyperthyroidismem
- gastrointestinálními poruchami
- Cushingův syndrom

Patofyziologie osteoporosy typu I

- ↓ Estrogen
  - Osteoklasty ↑
  - Osteoblasty ↑
  - ↑ Ca v plasmě
  - ↓ PTH
  - ↓ Dihydroxycholecalciferol
  - ↓ Absorpce Ca ve střevě — **Negativní bilance Ca**
- } Ztráta kostní hmoty

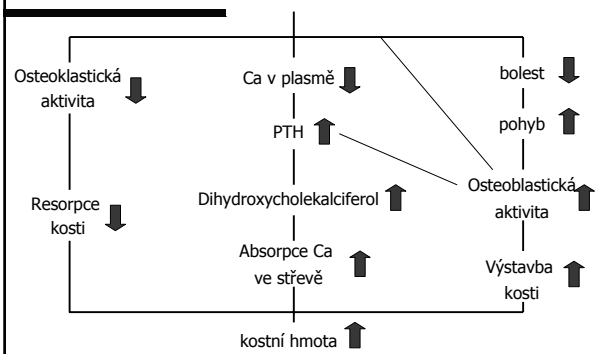

Ovlivnění osteoporosy – kalcitonin

Onemocnění kostí

3. Pagetova choroba - běžná

= zvýšená osteoklastická aktivita, která vede ke zvýšené kostní resorpci. Zvýšená aktivita osteoblastů produkuje novou tkáň, ale ta je disorganizačním způsobem opět odbourávána. Klinickým projevem bývá bolest kostí

Biochemie:

- vysoká aktivita ALP
- zvýšená exkrece Pro-OH v moči
